

Tas Latweefchu draugs.

1845 13. Dezbr.

50ta lappa.

Berredami, ka nahkoschà gaddà munis wairak lassitaju un arri wairak palihga pee muhsu lappu sarakstischanas buhschoht, meh's sohlam tahs arri us preekschu sagahdaht, un luhdsam, lai lassitaji jel pee laika peemeldahs.

Kahda tizziba teem laudim, kas to ugguni peeluhds Persijes femmè.

Weena no tahm wiss-wezzakahm tizzibahm, kas zittlahrt eeksch dands Ah-sies femmehm, un ihpaschigi eeksch Persijes irr isplattijusees, irr schi, ka laudis to ugguni atsiht par weenu Deewa bildi un to peeluhds. Eeksch Indijes schohs laudis nosauz par Parsencem, bet Turki jeb Muhamedaneri tohs fauz par Gebern jeb Gauern, ar scho wahrdu winnus lammadami par netizzigeem, jo tee turraks Muhamedaneri tizzibai un likumeem pretti; paschi nosanzahs: Behendi, tas irr winnu walloda til dands, ka ihstas tizzibas zeenitaji, un leelahs, scho sawu tehwi tehwi tizzibu skaidri un stipri turreht. Wehl naw 70 gaddi pagahjuschi, kamehr munis Ciropias zilwekeem skaidrakas sinnas pabr teem ugguns peeluhdsejem irr atrakuschas; jo ap to laiku weenam Sprantschu wihram, kas wahrda Ankwetil di Perron, isdewahs to Parsenu tizzibas gramatu atrast un Sprantschu walloda pahrtulkoht. Scho gramatu winni nosauz Zend-awesta; tas irr: dshwibas wahrds, un winni leelahs: effoht ap to 550tu gaddu preeksch Kristus peedfimschanas pee winneem weens wihrs dshwojis, wahrda Zoroaster jeb Zerduscht, un tas pahr wissu Weederu un Perseru femmi bijis tas wissu-gudrakajs wihrs un winnu tizzibu ihsten' effoht isskaidrojis, un scho gramatu sarakstijis, us to tas wissu-augstakajs garò winnam to praktu edewis.

Bes ta wissu-augstaka garra un Deewa, fo winni nosauz Zerd, tas irr:

to muhschigu garru, Parseni wehl diwus zittus zeena, kas wahrda Drmuz un
 Abhriman. To pirnu winni atsiht par to gaismas garru, un par to awotu
 wiffas laimes un swehtibas schinni pasaulè, bet to ohru par to nelabbu garru,
 par rahs tumsibas leel-fungu un par to awotu wiffas nelaimes. Us to fauli,
 to mehnesi un tahm swaigsnehm dsihwojht raddijumi, kas prahfigi. Leels
 pulks augstu un semmu garru kalpojht teem diweem leelakeem, bet schee muh,
 scham sawa starpà turroht karu, kamehr pehz dauds tuhstoscheem gaddeem Dr-
 muz pehdigi uswarreschoht Abhrimanu, un scha walsti isnihzinaschoht. Kurfch
 ziwefs, no schahs Parsenu mahzibas dsirdebams, ne nomanna, ka schi mahziba
 staidri simejht us to karroschenu, kas schi pasaulè weena gabbala starp to
 labbu im to launu, un us to zerribu, ka tas labbajs gallà uswarreschoht?

Zoroastera sawadi likkumi pawehl, ka buhs turretees tihreem pee meefas
 un dwehseles, weenprahfigeem dsihwoht ar saweem raddeem, zits zittain lab-
 prahit palihdseht, semmi labbi apkohpt, derrigus kohkus stahdiht, nederrigue kul-
 kainus nihzinaht, behrnus pa gohdam audsinahit, to kehniu gohdaht un scha
 preekscha ne mas bes dahwanahm ne nahft, bet winnam turklaht arri tahdu gohdu
 doht, ka Deewam pascham; sawu tehru-semmi buhs mihloht, un sewischki to
 ugguni peeluhgt, jo tas effoht ra wiffu-augstaka Deewa bilde. Sawus preeste-
 rus winni nosauz par Magiereem un scheem driht tahds pats darbs irr, ka
 wezzes laikds tahm pagamu Reemeru preesterenehm bija, to nosauze par Westa
 preesterenehm, un kas tai deeweklei Westa kalpoja, deenas un naktis sawa ba-
 sinza ugguni usturredamas.

Ka tee Parsenu lautini to ugguni peeluhds, laikam irr zehlees zaur to, ka
 winni pee Kaspißes juhras, un sewischki pee Bahru-pilschtras pee Kaukasus
 kalneem redseja tahdus awohschus no semmes werdoschus, kurreem arween ug-
 guns wirsi, un to nosauz par teem nawta-awohscheem. Turpatt jau no wezz-
 wezzeem laikeem basnizas bijuschas, kur ugguns degge, un no schahm basni-
 zahm zittas wehl taggad stahw. Schahs basnizas irr ustaitas wirs tahdeem
 awohscheem, im tur tuwu pee altara irr labbi leels pohds eemuhrehts semme,
 no kurra, tit ka deggofchu ohgli peeleek, pasarkana leesma islezz. Tur tuwumà
 dsihwo to Parsenu preesteri, kas par to gabda, ka schi leesmina ne ka ne is-
 dseest. Leelabs, ka pats Zoroasters scho ugguni pirmajs eedesmajis, un atnahf
 tizzigi Parseni no paschas tablas Judijes semmes pa leeleem pulkeem, te sawu
 deewu peeluhgt.

Parseni wiffi itt zeeti pehz sawas tizzibas likkumeem turrah. Tizzigs Par-
 senis pahrgrohsa gihmi, gribbedams israhditees ka buhtu swehts, saleek sawas
 rohkas kohpà, itt ka no firds Deewu luhgdams, nomettahs woi tschetr-rabpu woi
 us zelleem pee semmes, preeksch ta ar semmes-spiritu jeb nawtu peepilditu deg-
 goschu uppera pohdu, un tà peeluhds sawu deewekli, to ugguni, tizzedams, ka
 tas zaur tahdu gaischumu un siltumu wiff-zaur swehtibu isplatta. Turklaht lau-
 dis, arri atnes, sawus patekschanas uppurus no tahdahm leetahm, to winni
 zaur sawu tschaklu strahdaschamu irr eemantojuschi: zittu reis semmes auglus,

zittu reis' til puffes. Sawus paharus winni tik skatta woi ne ilgi preeksch, woi tuhlin pehz faules no-eeschanas. Winni to ugguni tik augsti zeena, ka winni tohs ammatu wissus eenihst, kas ar ugguni publejahs. Pehz sawas tizzibas likfumeem winni augsti zeena gailus, jo sehee, ka winni sakka, pasluddinajohst faules uslehschannu; arri sunnus un gohwis winni zeena augsti. Sawus mirronus winni ne aproht, bet tohs usleef us kahdu 10 pehdu augstu appatu muhri, fur eefschâ maas plazzis, un tã libki atstahj putneem par barribu, bet paschi no tablenes skattahs, furru meesas dalku putni wiss-pirmal' apehd, jo no ta, winni sakka, warroht nomatniht, kahdas mainas deht tas zilweks nomirris. Pehz tee fauli paschi eekriht tai plazzi eefschâ muhru starpã.

A r a b e r i.

(Vabeigums.)

Laupidami Araberi kophmanneem un zitteem zella-gahjeem uskriht, tapehz winneem eefsch Europas nifna slawa, jo winnus tã daudsina tik par laupitajeem; bet sawã starpã winni irr gohdigi un mihligi, un labpraht zits zittu usneimn. Bet ja winni jau kahdu sweschu usnehmuschi sawã starpã, tad tam slaw wiss brihw un wallam, un ne kas winnam ne tohp par siltu darrihts. Kad Araberi kahdam zittam rohku sneedi, tad arri ar wissu spehku to pahrstahj; un kad jau, ar to ehdufchi sabli un maasi, tad winni tam jau irr par wiss-labbakeem un ustizzi-gakeem draugeem.

Gefsch Tripolis irr teem brihw, wissur apfahrt wajatees. — Wiss-wairaf winni mahjo us teem satteem gabbaleem tai leelã tukfnesi. Un jebfchu tur mas kas aug, un jo behdigi isskattahs, ne kã tahs wiss-tukfshakas weetas Giropã, tad tatschu tas nogurreis zellineeks, tahdu weetu atsneedis, preezajahs, ka winsch pehz ilgu un gruhtu staigaschannu zaur to nepahrskattamu smilfchu-tukfnesi tur warr isdusseht. Wehtra, smiltis kalnõs usdshdama, daudfreis to zellu aisdseem us schahdu salku weefinu, ka azzis ne fo zittu ne cerauga, kã leelus garrus strehkus tumfchu un tukfchu smilfchu kalnu, kas to besgalligu tukfnesi tã kã pahrschkir. Tur ne kahõs dsessrs wehjinsch to gaisu ne istibri. Degdama eet ta saule semmẽ, tã patt kã winna uslez; un tas wehjisch swillina, kad winsch pubfch, un treez tahs smiltis, kã jubras wilnus, kas zilweku noslahpe, un brihscham leelu pulku, lihds 100 zilwekus un kameelus, apberr.

Tas leels ugguns = kalns Wesuhwõs, Neapeles walli.

(Prima nodalka.)

Wesuhwa kalns irr eefsch Italijs, Neapeles kehnina walli, 2 juhdses us deenas = widdus pussi no Neapeles pilsehtas, leelã klajumã, kas no Neapeles lihds teem kalncem, fo fanz; della Minerwa, steepjahs. Winsch irr 3232 pehz.

du augstama. Appakšča pee kalna irr augligi lauti, wična kalni, dahsi un meschi, un stary scheem jankas mahjas, zeemi un pilsehtini. Ta kalna pusse prett wakkaru irr lohti augliga; un sewischki tur aug lohti flawehts wičns, fo latiniskâ wallodâ nosauz par Kristus assarahin. Ta pusse prett rihteem irr tuk-scha un ne-augliga. No Meapeles lihds pascha kalna appakšchu gan warr ar ratteem aisbraukt, bet kad us to kalnu gribb eet wirsü, tad ja-jahj us ehseti, fo tur no teem nabbageem semines eedshwotajeem dabbu ihreht, un fo schee ar leelu fleegschamu itweenam peewedd flakt. Ta nu jahj lihds puss kalnu, kur kahda weentula mahja stahw. Schè irr druszin ja-paduss, un kas tè asspirdi-najees, eet atkal farwu zellu, kas ar ween jo stahwaks un gruhtaks nahf. Kalns nahf arween jo pohsts un nejauks. Augligi lohki un dshwneeki wairs ne atrohdašs; tikkai jau no wezzu wezzeem laikeem sakrahjuschees melni un pellesi lahwa gabbali to kalnu schè apklahj. Kad nu jau lihds paschu to wirsgallu irr aisjahjuschi, tad irr no ehseta ja-nokahpj; jo nu tas zelsh eet tik stahwu, fa ne mas ne warretu uskahpt, ja zaur to noplubduschu un sadfissuschu lah-wu, eelsh fa dauds afmini un nelihdjenumi irr eekaltuschki, ne warretu kahjas passahweht.

E. D.

(Zittas nodakas us vreeschu.)

Sinna, zit naudas 12. Dezbr.-mehn. deenâ 1845 eelsh Rihges maffaja par daschahm prezzehm.

Par	Maffaja:	Sudr. nauda. Nr. R.	Par	Maffaja:	Sudr. nauda. Nr. R.		
1	pohdu rudsu, 116 mahrzinus smaggu meeschu, 100 mahrzin. smaggu	2	70	1	pohdu (20 mahrzineem) wasku	6	50
—	—	2	—	—	—	—	75
—	—	4	—	—	tabaka	3	15
—	—	1	30	—	swessta	—	75
—	—	3	—	—	dselses	—	—
—	—	2	36	—	linnu, frohna	2	—
—	—	3	20	—	brakka	1	40
—	—	4	50	—	kannepu	—	80
—	—	2	90	—	schreibu appinu	2	—
—	—	2	—	—	neschibtu zeb prezzes appinu	1	20
—	—	4	50	—	muzzu sifku. eglu muzzâ	7	25
—	—	2	—	—	laedu muzzâ	7	50
—	—	2	—	—	swalkas sabs	4	75
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	4	50	—	rupjas baltas sabs	5	75
barrotu wehrschu gallu, pa pohdu	—	1	20	—	wahit brandwihna, puffedegga	20	—
					dirdegga	22	—

Lihds 12. Dezember pee Rihges irr atnahuschki 1332 fuggi un aisbrauktuschki 1321.

Wrihm drikkcht. No Widsimmes General-gubernementes pusses: Dr. L. E. Napierofy.